

BAYRONNING "DON JUAN" ASARI SATIRA VOSITASI SIFATIDA.

Muhamadjonova Go'zalxon Muhammadovna

Farg'ona davlat universiteti filologiya fanlar nomzodi dotsenti,

Oxinjonova Shoira Mmamadullo qizi

Farg'ona davlat universiteti magistratura talabasi, Farg'ona, O'zbekiston

Annotatsiya: *Ushbu maqolada lord Bayronning " Don Juan " asaridagi qahramon tanlovi haqida bahs yuritiladi. Satira uchun ikkita asosiy oqibatlariga olib keladi. Birinchidan, bu hikoyachiga haqiqiy voqeadan chetga chiqishga imkon beradi, chunki o'quvchi Don Juanning taqdiri bilan tanishishi kerak. Ikkinchidan, Don Juanning timsoli o'ziga xos sifatni anglatadi va uni o'zboshimchalik bilan to'ldirish mumkin. Bayron bundan Don Juanni turli rollarga qo'yish uchun foydalanadi, bu orqali ko'p bosqichli satira paydo bo'ladi. Satira tili identifikatsion bo'lmagan uslubga bog'liq bo'lib, u Don Juanning o'zi tanitmagan rollar yig'uvchisi maqomi bilan bog'liq. Keyingi she'riy romanlarning qahramonlari ko'pincha Don Juanning epigonlari bo'ladi, lekin ular uchun bu odatda vaqtinchalik boshqa bir roldir. Don Juanning keyingi she'riyat romanlarida mumkin bo'lgan roli sifatida kiritilishi satirik uslubning o'rnatilishiga olib keladi: bu matnlar o'zlarining satirik jihatlarida Don Juanga qaraganda kamroq o'tkirdir va ularning satirasi ta'sir qiladigan maydon ancha cheklangan. Bundan tashqari, "Don Juan" roli va umumiy satirik uslub ham istehzo bilan munosabatda bo'lishi mumkin: keyingi matnlar nafaqat kuzatib boradi, balki Bayronning pozitsiyasini ham shubha ostiga qo'yadi. Keyinchalik, "nayrang romani" atamasi o'zaro faoliyat janr belgisi sifatida paydo bo'ldi.*

Kalit so'zlar: *Bayron qahramoni, chekinish, hikoya tuzilishi, romantizm, satira, she'riy roman.*

Аннотация: *В этой статье обсуждается выбор лордом Байроном персонажа в « Дон Жуане » . У сатиры есть два основных значения. Во-первых, это позволяет рассказчику отклониться от реальной истории, ведь читатель должен узнать о судьбе Дон Жуана. Во-вторых, образ Дон Жуана представляет собой уникальное качество и может быть наполнен произволом. Байрон использует это, чтобы сыграть Дон Жуана в разных ролях, создавая многослойную сатиру. Язык сатиры зависит от стиля не идентификации, связанного со статусом Дон Жуана как собирателя ролей, с которыми он не идентифицирует себя. Героями более поздних поэтических романов часто бывают эпигоны Дон Жуана, но для них это обычно другая временная роль. Введение Дон Жуана в качестве возможной роли в более поздние поэтические романы приводит к установлению сатирического стиля: эти тексты менее острые в своих сатирических аспектах, чем Дон Жуан, и область воздействия их сатиры гораздо более ограничена. Кроме того, к роли «Дон Жуана» и общему сатирическому стилю также можно отнести с иронией: более поздние*

тексты не только следуют, но и ставят под сомнение позицию Байрона. Позже термин «трюковый роман» появился как межжанровый ярлык.

Ключевые слова: персонаж Байрона, отступление, повествовательная структура, романтизм, сатира, поэтический роман.

Abstract: *This article discusses Lord Byron's choice of character in Don Juan. There are two main implications for satire. First, it allows the narrator to deviate from the real story, because the reader must learn about the fate of Don Juan. Secondly, the image of Don Juan represents a unique quality and can be filled with arbitrariness. Byron uses this to cast Don Juan in different roles, creating a multi-layered satire. The language of satire depends on the non-identification style, which is related to Don Juan's status as a collector of roles that he does not identify with. The heroes of later poetic novels are often epigones of Don Juan, but for them it is usually another temporary role. The introduction of Don Juan as a possible role in later poetry novels leads to the establishment of a satirical style: these texts are less sharp in their satirical aspects than Don Juan, and the area affected by their satire is much more limited. In addition, the role of "Don Juan" and the general satirical style can also be treated with irony: later texts not only follow, but also question Byron's position. Later, the term "trick novel" appeared as a cross-genre label.*

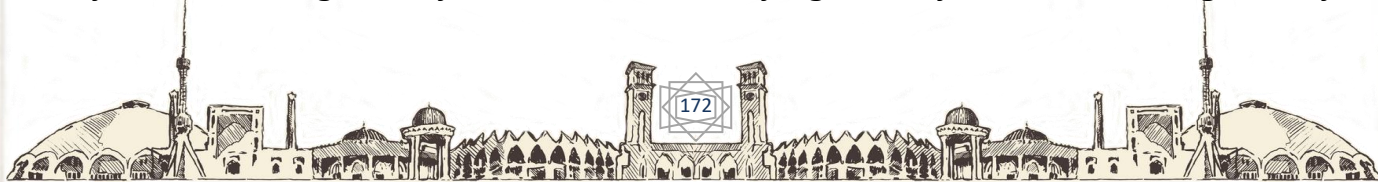
Key words: *Byron's character, retreat, narrative structure, romanticism, satire, poetic novel.*

KIRISH

Madaniyatlararo nuqtai nazardan, Lord Bayronning "Don Juan" romanini birinchi she'riy roman deb hisoblash mumkin. O'n to'qqizinchi asr ingliz adabiyoti haqida gap ketganda, Don Juan Fisher ma'nosida romantik she'rlar hikoyasi an'anasiga mansubdir. Shunday qilib, she'r romani XIX asrda ingliz adabiyotida janr sifatida shakllanmagan edi. "O'z navbatida roman" yoki "she'rdagi roman" atamasi Pushkindan kelib chiqqan bo'lib, u o'zining "Yevgeniy Onegin" asarini o'zining pastki sarlavhasida shunday ta'riflagan. Pushkin misolida, bu rus nasriy romaniga ma'lum bir yaqinlikni ko'rsatadigan o'ziga xos subtitr edi.

Keyinchalik, "nayrang romani" atamasi o'zaro faoliyat janr belgisi sifatida paydo bo'ldi. Jahon adabiyotida tegishli misollarning keng tarqalishi², buning natijasida she'riyat ba'zi milliy adabiyotlarda, masalan, venger adabiyotida mustahkam o'rnashgan janrga aylandi. Qizig'i shundaki, ingliz tilida yozilgan bir nechta vaqtinchalik she'riy romanlar mavjud, masalan, Entoni Burgessning Byrn. Shunday qilib, she'riyat romani ingliz adabiyotida ham o'zini janr sifatida ko'rsatdi.

Alohida she'riyat romanlari bir-biridan sezilarli darajada farq qilishi mumkin bo'lsa-da, she'riyatning prototip xususiyatlari sifatida qaralishi mumkin bo'lgan bir qancha xususiyatlar mavjud. Bu yerda hikoya qiluvchining oldingi o'ringa qo'yilishi, refleksiv hikoya tuzilishi va kinoyaviy/satirik uslubni aytib o'tish mumkin. Tabiiyki, Bayron matnining rasmiy xarakteristikasi keyingi she'riyat romanlarining rasmiy

xususiyatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Biroq Bayron Don Juanni qahramon sifatida tanlagani kamida ikkita muhim savol tug'diradi. Birinchidan, qahramonni tanlash satira uchun muhimmi, ya'ni Don Xuan obrazi bilan satirik uslubi va mazmuni o'rtasida uzviy bog'liqlik bormi, degan savol tug'iladi. Bayronning " Don Juan " asari (ya'ni, afsonaviy personajning o'ziga xos timsoli) turli qahramonlarga ega bo'lgan keyingi she'riyat romanlariga ta'sir ko'rsatdi.

Don Juanning hayotiga e'tiborning o'zgarishi bilan bir qatorda, Don Juan ko'pincha boshqa mavzular foydasiga hikoyachi tomonidan e'tibordan chetda qolganligini ta'kidlash kerak. Shu ma'noda Don Juan satira uchun vosita sifatida ishlatiladi. Bu tabiiy ravishda hikoya qiluvchining qahramondan uzoqlashishiga olib keladi, bu esa matnda umuman kuzatilishi mumkin bo'lgan identifikatsion bo'lmagan kayfiyatga mos keladi. Don Juan turli mamlakatlar va vaziyatlarga joylashtirilgan, shuning uchun u orqali kuzatilishi mumkin.

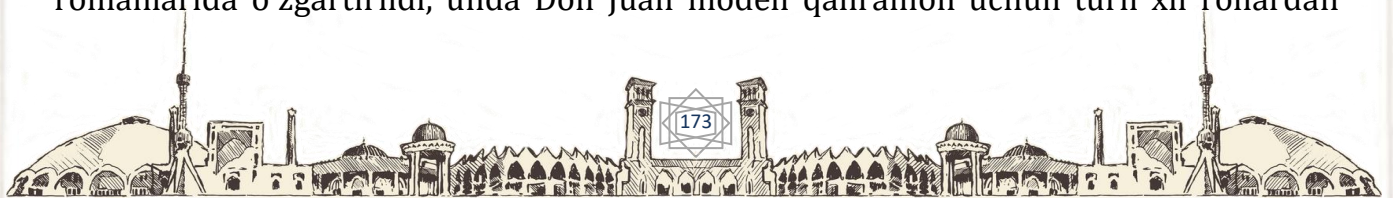
Don Juan doimiy ravishda zamonaviy dunyoni aks ettiradi natijada zamonaviy jamiyat va uning ayrim taniqli a'zolariga qaratilgan ko'p bosqichli satira paydo boyladi, shuningdek, muayyan adabiy yo'nalishlar va ifoda usullarini qamrab oladi. Bundan tashqari, hikoyachining hukmron maqomi va uning tez-tez chekinishi tufayli satira hikoyaning tasvirlangan voqealari bilan cheklanmaydi. : matndan tashqariga ishora qiluvchi va uning o'quvchisiga yoki uning qismlariga murojaat qiluvchi hikoyachi gaplarida ham kuzatilishi mumkin. Bu kitobxonlar bilan doimiy aloqani yuzaga keltiradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ushbu munozara uchun muhim narsa shundaki, Don Juanning qahramon sifatida tanlanishi matnning ko'p bosqichli ijtimoiy satirani ta'minlash maqsadiga va o'zining yuqori refleksli hikoya tuzilishiga mos keladi: Don Juanning fonida bo'lishi mumkin va u sarguzashtchi bo'lgani uchun. , u turli ijtimoiy kontekstlarda ham paydo bo'lishi mumkin.

Don Juanning hikoyasi Ispaniya, Gretsiya, Turkiya, Rossiya va Angliya kabi bir nechta joylarda sodir bo'ladi. Barcha sahnalar turli darajada bo'lsa-da, ijtimoiy satirani o'z ichiga oladi; Bundan tashqari, satira sahna ko'rsatilgan hududni maqsad qilib qo'yishi shart emas: masalan, Ispaniyada o'rnatilgan Canto 1 ning ko'plab elementlari Bayronning Angliyasini eslatadi. Don Juanning satirik kayfiyati Don Juan Angliyaga joylashtirilganida eng aniq namoyon bo'ladi. Masalan, u mamlakatdan juda katta umidlarga ega, bu uning u erdagi birinchi tajribasidan farq qiladi (uni qaroqchi o'g'irlagan).

Ushbu bo'limda muhokama qilingan she'riy romanlarning barchasida eslatuvchi qahramonlar mavjud Bayronning "Don Juan" asari har xil darajada. Muhimi, Don Juan Bayron tomonidan qahramon sifatida qabul qilinadi, chunki u (ijtimoiy) satira uchun vosita sifatida ishlatilishi mumkin, chunki uning hikoyasi vaqti-vaqti bilan boshqa mavzular foydasiga asoslanishi mumkin. Ushbu konfiguratsiya keyingi she'riyat romanlarida o'zgartirildi, unda Don Juan modeli qahramon uchun turli xil rollardan

biri sifatida qabul qilinadi. Shu ma'noda, Don Juanning roli ham tanqidiy baholanadi va umumiy satirik uslub kamroq ko'zga tashlanadi, chunki diqqat ko'proq individual darajalarga qaratilgan. Tanqidiy pozitsiya Pushkinning "Yevgeniy Onegin " va Tereyning " Paulus" misolida kuchliroqdir, bunda oxirgi misol parchalanish bilan ajralib turadi va shu bilan umumiy satirik pozitsiyaning paydo bo'lishiga to'sqinlik qiladi. Bundan farqli o'laroq, Burgessning "Byorn" asarida hech qanday tanqid yo'q, bu erda qahramon Don Juan epigonasi sifatida taqdim etilgan. Tanqid Setning " Oltin darvoza" asarida bilvosita ifodalanadi, chunki qahramonning vasvasaga soluvchi davri tugadi va uning haqiqiy muhabbatga intilishi, shuningdek, qahramonlarning oila qurishga urinishlari ustun ekanligi nazarda tutiladi. Xulosa qilib aytganda, Don Juan bilan bog'liqlik Bayron romaniga qanchalik mos kelishidan qat'i nazar, turli she'riyat romanlarida muhim ahamiyatga ega.

XULOSA

Ushbu maqolada men Bayronning " Don Juan " asarida Don Juanning qahramon sifatida tanlanishi va uning she'riyat romani janri uchun oqibatlarini ko'rib chiqdim. Men Don Juanni tanlash o'quvchi uchun qahramonning tanishligi tufayli emas, balki yuqori darajada o'z-o'zini refleksi, digressiv hikoya qilish imkonini beradi, deb ta'kidladim. Bundan tashqari, bu tanlov hikoyani moslashuvchan boshqarish imkonini beradi: asosan, afsonada faqat bir nechta sobit nuqtalar mavjud va bo'shliqlar o'zboshimchalik bilan to'ldirilishi mumkin. Bu moslashuvchan- Bu Bayronning " Don Juan " asarida ko'p darajali satirani yaratishga imkon beradi , chunki qahramon turli kontekstlarda joylashtirilishi mumkin va hikoya qiluvchiga ham keng qamrovli kirishga ruxsat beriladi. Keyingi she'riyat romanlari uchun oqibat shundaki, Don Juanning qiyofasi ham, satirik hikoya uslubi ham namuna bo'lib xizmat qiladi, lekin ikkalasi ham boshqa tashvishlar bilan bir qatorda joylashtirilgan va ularning haqiqiyliги shubhali bo'lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Shears, Jonaton. " Don Juan Kantos I va II hazm qilish." Bayronning " Don Juan " asarining jihatlarlari . Ed. Piter Amsterdam va Nyu-York: Rodopi, 2006.
2. Rouson, Klod. "Bayron Avgustan: Don Xuandagi soxta qahramonning mutatsiyalari va Shelli Piter Bell
3. Bayron: Avgust va romantik. Ed. Endryu Ruterford. London: Makmillan, 1990. 82-116.
4. Marchand, Leslie Aleksis. Bayron: Portret. London: Jon Myurrey, 1971 yil.
5. Vulliami, Kalvin Edvard. Bayron. London: Maykl Jozef, 1948 yil.
6. Margocsy, Istvan. "Térey Yanos: Paulus." 2000 14.1 (2002): 37-45.
7. Reyman, Donald. Romantiklar ko'rib chiqildi. jild. B.4. Nyu-York: Garland, 1972 yil.

8. Menning, Piter J. "Bayronning inglizcha so'zlarga befarqligi". Bayron. Ed. Jeyn Stabiller.

9. Stabil, Jeyn. Bayron, poetika va tarix. Kembrij: Kembrij universiteti nashriyoti, 2002.

10. Mirzayeva, D. (2019). PROVERB AS A KIND OF PAREMIOLOGICAL FUND AND AS AN OBJECT OF LINGUISTIC AND METHODOLOGICAL RESEARCH. *Мировая наука*, (11), 33-36.

11. Mirzayeva, D. (2021). THE ROLE OF PAREMIA IN THE SYSTEM OF NATIONAL CULTURAL HERITAGE. *Журнал иностранных языков и лингвистики*, 2(3).

12. Mirzayeva, D. (2021). PROVERBS AND SAYINGS AS A PRODUCT OF THE NATION'S COGNITIVE THINKING. In *Multidiscipline Proceedings of Digital Fashion Conference* (Vol. 1, No. 2).

Ismoilova, S., & Xalilova, G. (2022). RESEARCH ON THE ISSUE OF QUESTIONS IN LINGUISTICS. *Development and innovations in science*, 1(1), 17-19.

